

netLibrary-eBook ทรัพยากรห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์

วิลาวัณย์ โตะเอี่ยม*

บทคัดย่อ

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นทรัพยากรสารสนเทศอีกประเภทหนึ่งที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ได้จัดหามาเพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถค้นหาหนังสือ อ่าน ยืม - คืน พิมพ์และบันทึกข้อมูลได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมาที่ห้องสมุดก็สามารถใช้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวก รวดเร็วและทันต่อความต้องการ บทความนี้ได้อธิบายขอบเขตและเงื่อนไขการใช้พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอน การอ่าน ยืม-คืน และจัดการข้อมูล โดยมีภาพประกอบทำให้สามารถใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายยิ่งขึ้น

หัวเรื่อง : หนังสืออิเล็กทรอนิกส์-เน็ตไลบรารี

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกับห้องสมุดสมาชิกข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (Provincial University Library Network - PULINET) ได้ร่วมกันจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book : E-Book) แบบภาคี (Consortium) ในชื่อ Thai University E-Book Net จากฐานข้อมูล netLibrary จัดทำโดยสำนักพิมพ์ OCLC Online Computer Library Center, Inc. การซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นการซื้อขาดชำระเงินครั้งเดียวแล้วได้สิทธิเป็นเจ้าของหนังสือตลอดไป

ปัจจุบันมีสมาชิกในภาคีทั้งสิ้น 30 มหาวิทยาลัย/สถาบัน มีหนังสือ จำนวน 3,198 เล่ม สามารถจำแนกสมาชิกและจำนวนหนังสือ ตามกลุ่มสถาบันการศึกษาได้ดังนี้

	จำนวนสมาชิก	จำนวนเล่ม
มหาวิทยาลัยของรัฐ	15	1,651
มหาวิทยาลัยเอกชน	7	672
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	8	875
รวม	30	3,198

จากจำนวนหนังสือทั้งหมด เป็นหนังสือที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นซื้อจำนวน 202 เล่ม แยกเป็นหนังสือที่ใช่

เฉพาะในมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 11 เล่ม และใช้ในลักษณะภาคี จำนวน 191 เล่ม เนื้อหาครอบคลุมทุกสาขาวิชา

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นทรัพยากรสารสนเทศอีกประเภทหนึ่งที่ห้องสมุดได้จัดหามาเพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ ซึ่งผู้ใช้สามารถค้นหาหนังสือ อ่าน ยืม - คืน พิมพ์และบันทึกข้อมูลได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมาที่ห้องสมุดก็สามารถใช้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้

ข้อกำหนดในการใช้บริการ

1. ผู้มีสิทธิใช้บริการ ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ ข้าราชการและบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ยืมได้ไม่จำกัดจำนวน ระยะเวลายืม 24 ชั่วโมง/เล่ม
3. สมัครขอ Username และ Password จากเครื่องคอมพิวเตอร์ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยขอนแก่น และให้ใช้ E-Mail Address ที่ออกให้โดยศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. ให้ใช้ Username และ Password ของตนเองเท่านั้น
5. ห้ามใช้โปรแกรมในการดาวน์โหลดเนื้อหาของหนังสือ เพราะจะทำให้มีปัญหาด้านลิขสิทธิ์

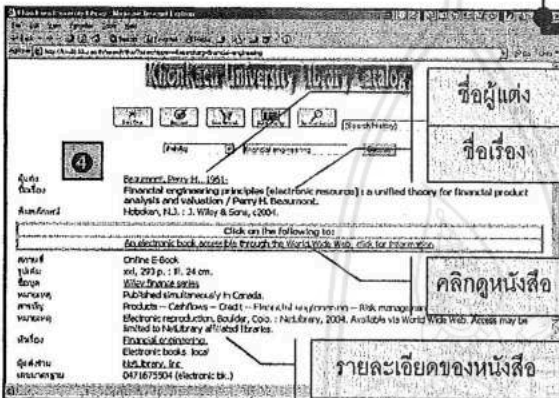
* บรรณารักษ์ระดับ 5 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น wilawant@kku.ac.th

ค้นหาหนังสือได้ 3 ช่องทาง ดังนี้

1. ค้นหาผ่าน WebOPAC ของห้องสมุด
2. ค้นหาผ่าน Home page ของห้องสมุดในภาคี
3. ค้นหาผ่าน NetLibrary โดยตรง

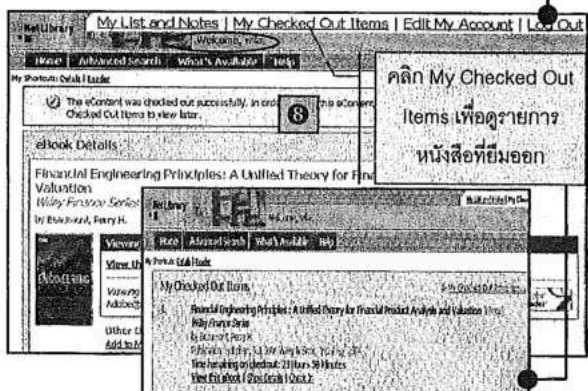
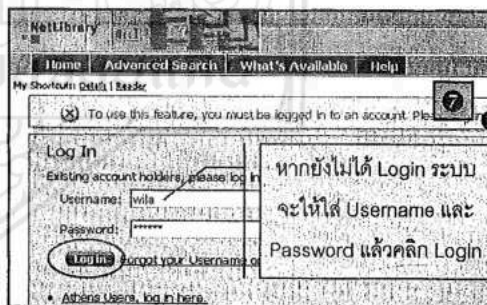
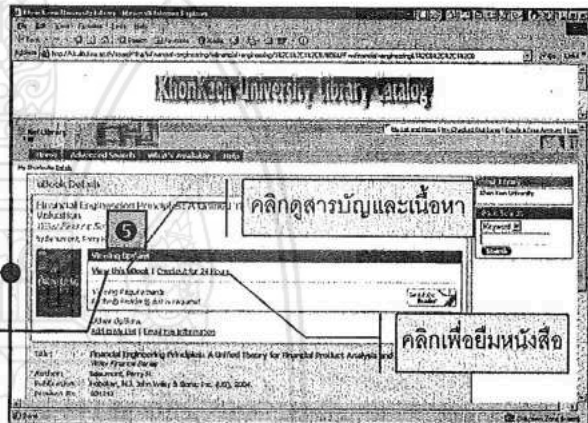
1 ตัวอย่าง การค้นหาหนังสือบน WebOPAC

5. จะปรากฏหน้าปกหนังสือ โดยสามารถคลิกที่ View this eBook เพื่อดูหน้าสารบัญและเนื้อหาของหนังสือ
6. จะปรากฏหน้าสารบัญและหน้าปกของหนังสือ สามารถคลิกดูเนื้อหาของหนังสือฉบับเต็มได้
7. เมื่อคลิกที่ Check Out for 24 Hours ระบบจะให้ป้อน Username และ Password แล้วคลิกที่ Login
8. ตรวจสอบรายการที่ขืม โดยคลิกที่ My Checked Out Item แล้วจะปรากฏรายการหนังสือที่ขืม

ขั้นตอนการค้นหาหนังสือบน WebOPAC ของห้องสมุด

1. เลือกทางเลือกในการค้นหา เช่น
 - ชื่อผู้แต่ง (Author) หมายถึง ชื่อบุคคล ชื่อหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่แต่ง เขียนหรือผลิตสิ่งพิมพ์
 - ชื่อเรื่อง (Title) หมายถึง ชื่อหนังสือ
 - หัวเรื่อง (Subject Heading) หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ใช้แทนเนื้อหาของหนังสือ เป็นคำนามที่เข้าใจง่าย สั้น กระชับ ได้ใจความและใช้กันอยู่ทั่วไป
 - คำสำคัญ (Keyword) หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ใช้ในการค้นหาหนังสือ เป็นคำนามที่เข้าใจง่าย สั้น กระชับ ได้ใจความ
2. พิมพ์คำ/วลีที่ต้องการค้น โดยให้สอดคล้องกับทางเลือกในการค้นหา เช่น เลือกทางเลือกในการค้นเป็นชื่อผู้แต่ง ก็ต้องพิมพ์ชื่อผู้แต่งลงไป ในช่องรับคำค้น เป็นต้น
3. คลิกค้นหา เพื่อให้ระบบเริ่มทำการค้นหาหนังสือ
4. แสดงผลการค้น มีจำนวน 1 รายการ

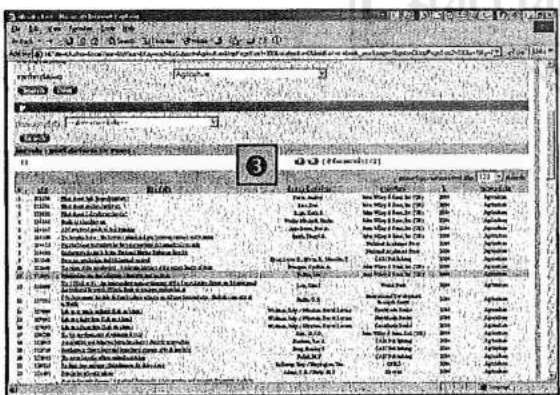
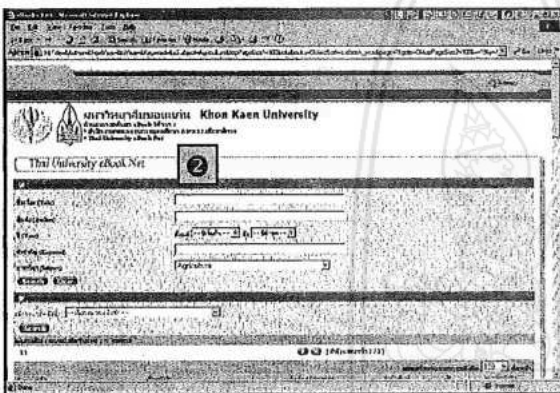
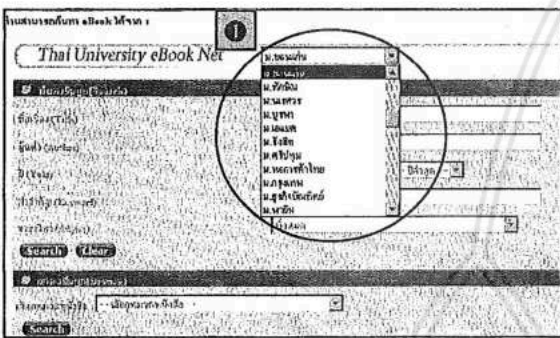

2 ตัวอย่าง การค้นหาผ่าน Home page ของห้องสมุดดิจิทัล

สมาชิก Thai University E-Book Net สามารถค้นหาหนังสือได้ที่

<http://www.2ebook.com/search/search.php>

ซึ่งสามารถเลือกสืบค้นรายการหนังสือของแต่ละสถาบันได้ นอกจากนี้ยังสามารถค้นหาหนังสือได้จาก ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ช่วงปี คำสำคัญและ Browse รายการตามหมวดหมู่หรือรายการทั้งหมดได้ และแสดงหน้าจอการค้นหาเป็นภาษาไทย

1. เลือกสถาบันที่ต้องการจะค้นหาหนังสือ
2. เข้าสู่หน้าจอการค้นหาของแต่ละสถาบัน และเลือกค้นหาหนังสือได้ตามทางเลือกในเมนูค้นหา
3. แสดงผลการค้นหาและสามารถ Link ไปยังหนังสือได้

3 ตัวอย่าง การค้นหาหนังสือ ผ่าน netLibrary มี 3 แบบ

1. ค้นหาแบบ What's Available
2. ค้นหาแบบ Basic Search
3. ค้นหาแบบ Advanced Search

1. What's Available เป็นการค้นหาจากรายชื่อของหนังสือ

2. Basic Search เป็นการค้นหาอย่างง่าย สะดวก และรวดเร็ว ไม่ซับซ้อน

1. ใส่คำค้นหรือวลี ลงในช่องรับคำค้น

2. คลิกเลือกเขตข้อมูลที่ต้องการสืบค้น

- Keyword : สืบค้นจากคำสำคัญ
- Title : สืบค้นในส่วนหนึ่งของชื่อเรื่อง
- Author : สืบค้นชื่อผู้แต่ง
- Full Text : สืบค้นจากเนื้อหา

3. คลิกค้นหา **Search**

2. Advanced Search เป็นการค้นหาหนังสือขั้นสูง มีความซับซ้อนมากกว่า แบบ Basic Search

1. คลิกที่ **Advanced Search**

2. ระบุเขตข้อมูลการสืบค้น

Title	1. สืบค้นในส่วนของชื่อเรื่อง
Author	2. สืบค้นจากชื่อผู้แต่ง
Full Text	3. สืบค้นจากเนื้อหา
Keyword	4. สืบค้นจากคำสำคัญ
Subject	5. สืบค้นจากหัวเรื่อง
ISBN	6. สืบค้นจากเลขมาตรฐานประจำหนังสือ

3. พิมพ์คำหรือวลีลงในช่องรับคำค้น

4. เลือกคำเชื่อมในการสืบค้น กรณีมีคำค้นมากกว่า 1 คำ

And : จะพบคำค้นทั้งหมดในหนังสือ
 Or : จะพบคำค้นใดคำค้นหนึ่งหรือพบทั้งหมด
 Not : จะไม่พบคำค้นที่อยู่หลังคำเชื่อม Not ในหนังสือ

5. เลือกระบุเขตข้อมูลให้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น

โดยใช้ Limit : Optional

Year : ใส่ปีที่พิมพ์ที่ต้องการ เช่น 2004 หรือ 2000-2004 หรือ -2003 หรือ 2003-

Publisher : ใส่ชื่อสำนักพิมพ์

6. เลือกภาษาได้หลายภาษาตามความต้องการ

7. จัดเรียงลำดับหนังสือที่ค้นพบ จาก Sort :

Operational

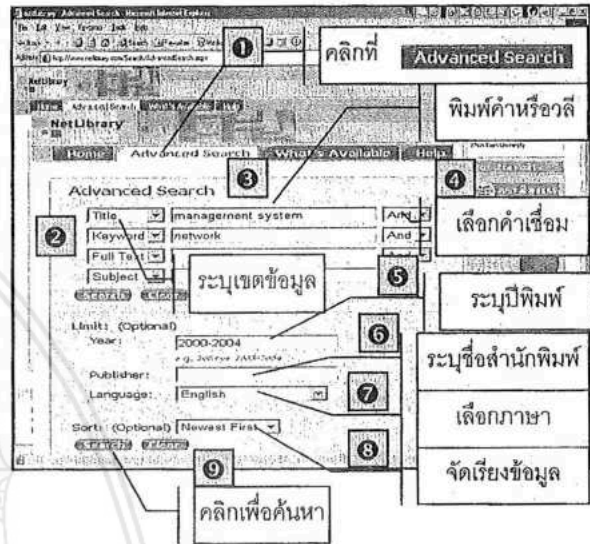
1. Newest First	1. เรียงลำดับตามปีพิมพ์จากใหม่ที่สุดไปเก่าที่สุด
2. Oldest First	2. เรียงลำดับตามปีพิมพ์จากเก่าที่สุดไปใหม่ที่สุด
3. Top Matches	3. เรียงลำดับตามความตรงของเนื้อหา
4. Title	โดยกำหนดค่าเป็นเปอร์เซ็นต์
5. Author	

4. สืบค้นเรียงลำดับตามอักษร A-Z ของชื่อหนังสือ

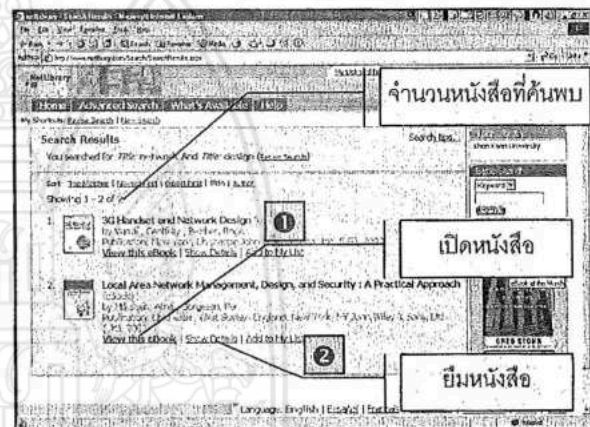
5. เรียงลำดับตามอักษร A-Z ของชื่อผู้แต่ง

8. คลิกค้นหา **Search**

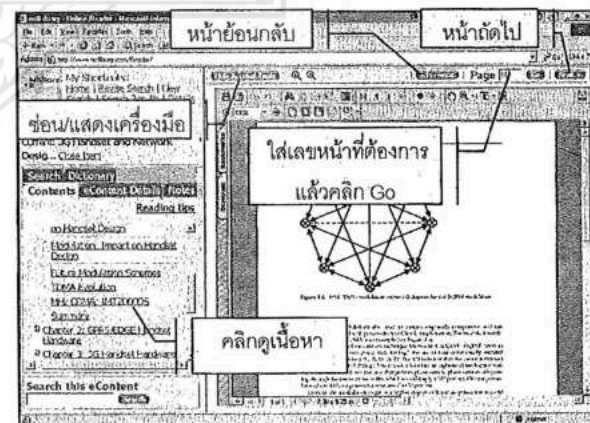
ตัวอย่าง การค้นหาหนังสือ แบบ Advanced Search

แสดงรายการหนังสือที่ค้นพบ

มาเปิดหนังสืออ่านกันเถอะ

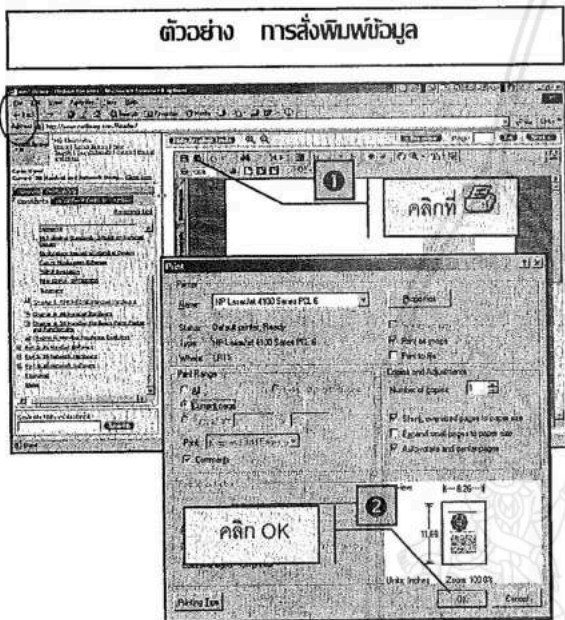
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จะแสดงเนื้อหาของหนังสือ เป็น 2 แบบ คือ แสดง แบบ PDF และแบบ HTML

การพิมพ์และการบันทึกข้อมูล

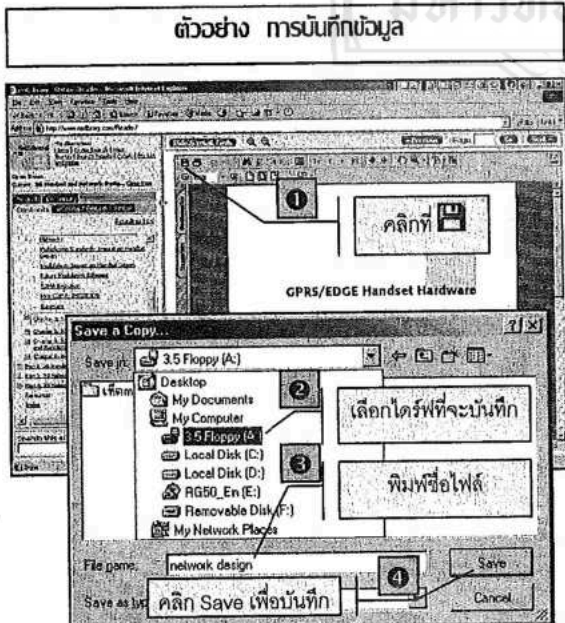
การสั่งพิมพ์หรือการบันทึกข้อมูลสามารถทำได้ครั้งละ 1 หน้าเท่านั้น ไม่สามารถสั่งพิมพ์หรือบันทึกข้อมูลทั้งหมดในครั้งเดียวได้ และนอกจากนี้ ยังห้ามใช้โปรแกรมดาวน์โหลดข้อมูล เนื่องจากจะทำให้เกิดปัญหาด้านลิขสิทธิ์ ซึ่งผู้ใช้บริการ ควรตระหนักให้มาก หากเกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ สถาบันนั้นจะถูกตัดสิทธิ์ในการใช้ฐานข้อมูล

การสั่งพิมพ์จะสั่งพิมพ์จากโปรแกรม Acrobat Reader หรือจาก Web Browser ก็ได้

ตัวอย่าง การสั่งพิมพ์ข้อมูล

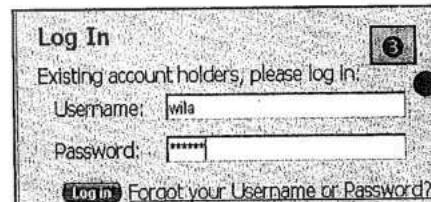
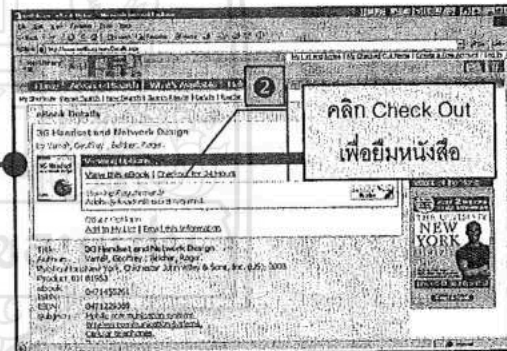
ตัวอย่าง การบันทึกข้อมูล

การยืมหนังสือ

การค้นหาหนังสือสามารถค้นหาได้หลายๆ คนในเวลาเดียวกัน แต่การเข้าถึงเนื้อหาของหนังสือจะเป็นแบบใครเข้าก่อนได้ใช้ก่อน (หนังสือ 1 ชื่อ สามารถเข้าใช้ได้ครั้งละ 1 คน)

ฉะนั้น หากจำเป็นต้องใช้เวลาในการดูเนื้อหาของหนังสือ ควรจะยืมหนังสือเอาไว้ เพื่อความสะดวกในการใช้ ซึ่งสามารถยืมได้ 24 ชม./เล่ม โดยไม่จำกัดจำนวนเล่ม ทั้งนี้ การเข้าใช้ฐานข้อมูล หากเปิดหน้าจอทิ้งไว้ โดยไม่มีการใช้งานเป็นเวลาต่อเนื่องกัน 15 นาที ระบบจะ Logout ให้โดยอัตโนมัติ

1. คลิก Show Details เพื่อเข้าสู่หน้าจอการยืม
2. คลิกที่ Check Out เพื่อยืมหนังสือ
3. หากยังไม่ได้ Login เข้าสู่ระบบ เมื่อต้องการยืมระบบจะให้ใส่ Username และ Password

เมื่อใส่ Username และ Password แล้ว ให้คลิก
ที่ Login

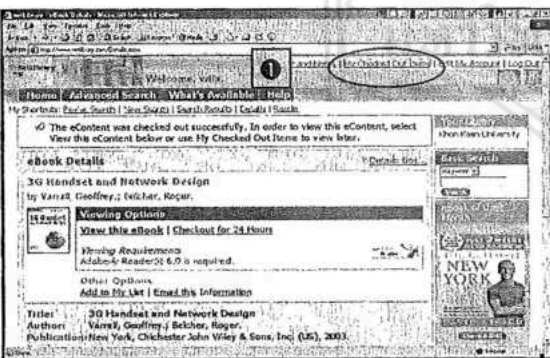
4. ยืมหนังสือเรียบร้อยแล้ว

การคืนและตรวจสอบรายการหนังสือที่ยืม

เมื่อใช้หนังสือเสร็จก่อนกำหนดก็ควรคืนหนังสือ เพื่อให้ทุกคนได้ใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด และหากไม่ส่งคืน เมื่อครบกำหนดการยืม 24 ชั่วโมง หนังสือที่ยืมไว้ จะถูกคืนอัตโนมัติ

ขั้นตอนการตรวจสอบรายการยืมและคืนหนังสือ

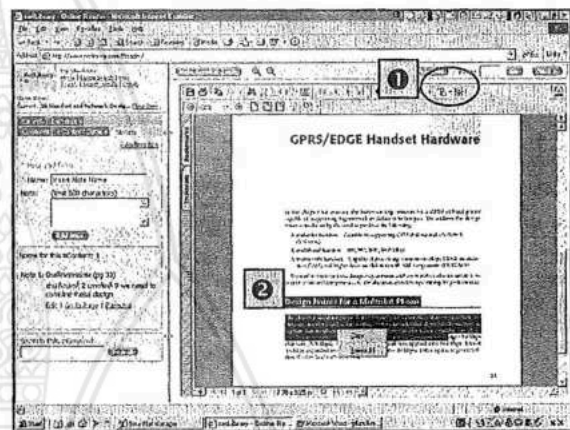
- 1. คลิกที่ My Checked Out Items เพื่อดูรายการหนังสือที่ยืม
- 2. แสดงรายการหนังสือที่ยืม
- 3. คลิกที่ Check In เพื่อคืนหนังสือ

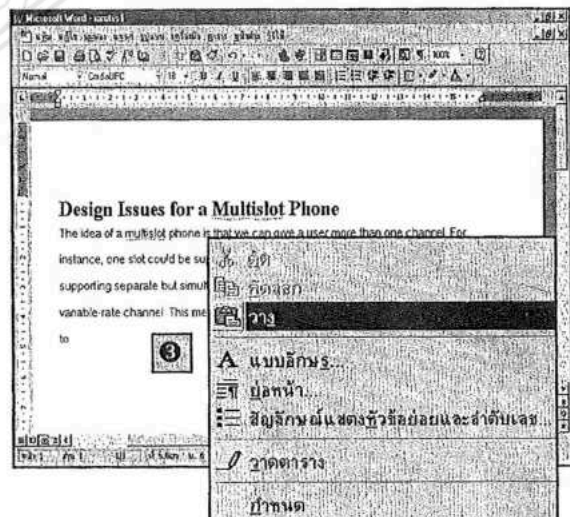
การทำสำเนาเนื้อหาและรูปภาพ

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถทำสำเนาเนื้อหาและรูปภาพของหนังสือเฉพาะส่วนที่ต้องการ ไปใช้ประโยชน์ได้ โดยไม่ต้องเสียเวลาพิมพ์หรือสแกนภาพใหม่ การทำสำเนาสามารถทำได้ทั้งเนื้อหาที่แสดงผลในรูปแบบของ PDF และแบบ HTML ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง การ Copy เนื้อหาหนังสือ

- 1. ใช้เมาส์คลิกที่รูป
- 2. ใช้เมาส์ลากให้เกิดแถบสีบริเวณข้อความที่ต้องการ แล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่มด้านขวา จะปรากฏ ให้ใช้เมาส์คลิกที่คำสั่ง Copy
- 3. เปิดโปรแกรม Microsoft word ไว้ ทำการวางเนื้อหาของหนังสือลงบนเอกสาร โดยใช้เมาส์คลิกลงบนหน้าเอกสาร จากนั้นให้คลิกเมาส์ ที่ปุ่มด้านขวาเลือกคำสั่งวาง หรือ Paste

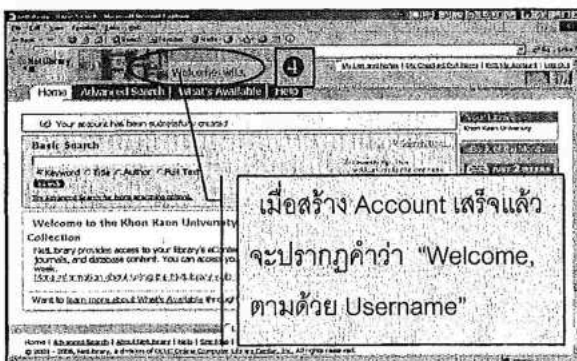

การสร้าง Account (Create a Free Account)

คงเป็นเรื่องลำบากหากระบบไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลส่วนตัวได้ เนื่องจากการอ่านหนังสือบางครั้งผู้ใช้จำเป็นต้องบันทึกการอ่าน เช่น อ่านถึงบรรทัดหรือหน้าที่เท่าไร และต้องการจัดเก็บรายการหนังสือที่เคยอ่านเพื่อความสะดวกในการใช้และไม่ต้องเสียเวลานับใหม่

ดังนั้น การสร้าง Account จึงเป็นประโยชน์สำหรับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อจัดทำหรือบันทึกการอ่าน (Note) และเพื่อจัดเก็บรายการหนังสือ

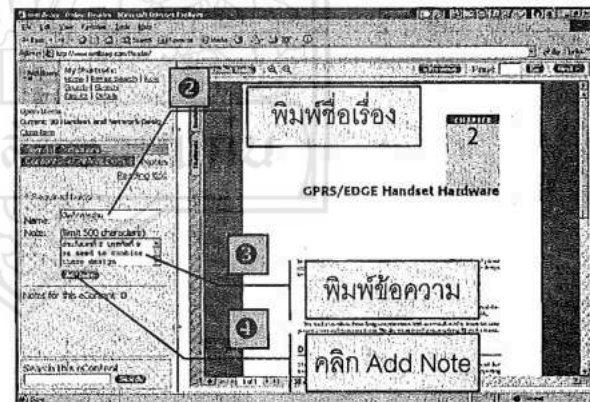
การสร้าง Account จะต้องสร้างภายในระบบเครือข่ายมหาวิทยาลัยขอนแก่น และให้ใช้ E-mail ที่ออกให้โดยศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีขั้นตอนดังภาพ

บันทึกการอ่านและจัดเก็บรายการหนังสือ

การจัดทำ Note สามารถบันทึกข้อมูลเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ โดยมีความจุ จำนวน 500 ตัวอักษร/1 Note และหนังสือ 1 เล่ม สามารถทำได้ 50 Note

1. คลิกที่ Note เพื่อเข้าสู่หน้าจอการบันทึกข้อมูล
2. คลิกที่ช่องรับคำค้น(Name)เพื่อกำหนดชื่อหัวข้อเรื่อง
3. คลิกที่ช่องรับคำค้น แล้วพิมพ์ข้อมูลที่ต้องการบันทึกลงไป
4. คลิกที่ Add Note
5. จะปรากฏข้อมูลที่บันทึกไว้อยู่ด้านล่าง
6. ต้องการแก้ไข คลิกที่ Edit, ต้องการไปยังหน้าหนังสือที่ Note ไว้ คลิกที่ Go to Page

จุดเด่นและข้อจำกัดของฐานข้อมูลมีอะไรบ้าง

จุดเด่น

- ผู้ใช้ตื่นตาตื่นใจกับความทันสมัยของทรัพยากรห้องสมุดประเภทอิเล็กทรอนิกส์
- มีความสะดวก รวดเร็วในการเข้าใช้ ซึ่งผู้ใช้ไม่ต้องมาที่ห้องสมุดก็สามารถใช้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้
- มีฟังก์ชันในการใช้งานที่ง่ายและสะดวก เช่น ยืม – คืน ระบบแจ้งเตือน การตรวจสอบรายการยืม การจัดทำ Note และจัดเก็บรายการหนังสือ ฯลฯ
- มีภาษาให้เลือกได้มากกว่า 2 ภาษา
- สามารถทำสำเนาเนื้อหาและรูปภาพของหนังสือเฉพาะส่วนที่ต้องการได้
- การซื้อหนังสือเป็นการซื้อขายได้สิทธิ์เป็นเจ้าของ
- มีหนังสือที่สามารถเข้าใช้ได้ฟรีมากกว่า 3,407 เล่ม
- หนังสือไม่ถูกฉีกขาดหรือถูกทำลาย
- ไม่ต้องใช้บุคลากรและไม่เสียเวลาจัดชั้นชั้น
- ไม่เปลืองเนื้อที่ในการจัดเก็บหนังสือ
- ไม่ต้องจ่ายค่าปรับ

ข้อจำกัด

- ระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับเข้าใช้หนังสือจะต้องเป็น I.E. 6.0 ขึ้นไป
- ต้องเป็นหนังสือที่ซื้อเท่านั้นจึงจะเข้าใช้ได้
- หนังสือใหม่ที่ยกออกภายหลังการทำสัญญาไม่มีสิทธิ์ใช้
- เนื้อหาของหนังสือส่วนมากมีเนื้อหาทั่วไป ไม่เป็นเนื้อหาเฉพาะในเชิงลึก
- จำกัดจำนวนผู้ใช้ในแต่ละเล่ม ครั้งละ 1 คน
- การโหลดข้อมูลค่อนข้างล่าช้า
- ฟังก์ชันในการทำงานต่างๆ ยังไม่แน่นอน
- เมื่อใช้งานไปนานๆ ระบบจะไม่ทำงานหรือบางครั้งจะให้ใส่รหัสผ่าน โดยมีเลขรหัสมาให้
- การพิมพ์/การบันทึกข้อมูลทำได้ ครั้งละ 1 หน้า
- การส่งข้อมูลทาง E-mail ส่งได้เพียงรายการบรรณานุกรม ไม่สามารถส่งหนังสือฉบับเต็มได้
- หนังสือบางเล่มแม้จะจัดซื้อในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แต่ทางสำนักพิมพ์จะอนุญาตให้ใช้เฉพาะห้องสมุดที่ซื้อเท่านั้น

ซึ่งรายการเหล่านี้ แต่ละห้องสมุดไม่ได้รับรายละเอียดในการจำกัดการเข้าใช้

- ราคาหนังสือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์จะแพงมากเมื่อเทียบกับการซื้อหนังสือฉบับพิมพ์
- การเลือกซื้อ/การใช้ ไม่สามารถที่จะสัมผัสตัวเล่มจริงได้ เนื่องจากบริษัทจะส่งเฉพาะรายชื่อนี้ชื่อมาให้เลือก

ข้อเสนอแนะ

- ควรเพิ่มช่วงกว้างสัญญาณ (Band Width) เพื่อให้มีการส่งข้อมูลให้เร็วขึ้น
- ผู้ใช้จะต้องปรับช่วงเวลาในการใช้ฐานข้อมูล เนื่องจากในปัจจุบันพบว่าก่อนเวลา 10.00 น. จะเป็นช่วงเวลาที่สามารถโหลดข้อมูลได้ดีที่สุด
- บริษัทควรปรับฟังก์ชันการใช้งานให้แน่นอน ไม่ควรแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง
- ห้องสมุดภาคีควรร่วมกันเลือกซื้อหนังสือที่ไม่ซ้ำกัน เพื่อจะได้มีหนังสือใช้ร่วมกันมากยิ่งขึ้น
- ห้องสมุดควรประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการใช้ netLibrary-eBook เนื่องจากเป็นทรัพยากรห้องสมุดแบบใหม่ ผู้ใช้จะได้คุ้นเคยในการใช้ฐานข้อมูล E-Book ซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่

เอกสารอ้างอิง

- สร้อยทิพย์ สุกฤต. การประชุมภาคีความร่วมมือ Thai University eBook ครั้งที่ 1. เอกสารประกอบการประชุมฯ ณ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร วันที่ 24 กันยายน 2547. (เอกสารอัดสำเนา)
- _____. (2548). รายงานความคืบหน้า ภาคี Thai University eBook Net. เอกสารประกอบการประชุมฯ ณ วันที่ 19 มกราคม 2548. (เอกสารอัดสำเนา).
- Help. (2005). (online) Retrieved february 2, 2005, from [www. ptp://www.netlibrary.com/](http://www.netlibrary.com/)
- netLibrary. (2005). (online) Retrieved february 2, 2005, from www. ptp://www.netlibrary.com